

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IV. Quo pacto recitandæ sunt Horæ Canonicæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

Quinto, qui omittit officium, quamvis cum intentione restituendi fructus beneficii, procul dubio peccat mortaliter; quia non satisfacit præcepto recitandi officium, quamvis velit satisfacere præcepto restituendi fructus, si non recitet.

Demum, qui officium hodie prætermittit, etiamsi cras bis officium recitet, adhuc tenetur restituere; quia onus recitandi officium est affixum diei.

ARTICULUS IV.

Quo pacto recitanda sunt hora
Canonica?

- I. In virtute Sancta Obedientia præcipitur, ut studiose, & devote, atque adeo cum attentione, & intentione debita Officium recitetur.
- II. Pronuntiatio debet esse de se audibilis, saltem ab ipso loquente.
- III. Debent posse audiri, qua socius pronunciat; non sunt tamen supplenda, qua per accidens non audiuntur; Secus si per se.
- IV. Quanam verborum mutilatio dicatur notabilis?
- V. Interruptio horarum, aut Psalmorum num pertingere possit ad culpam gravem?
- VI. Quanam attentio, & quanam intentio requiratur in officii recitatione? Num satisfiat, qui solam habet attentionem externam?
- VII. Qui voluntarie distractus caret attentione debita, si sit Beneficiarius, licet graviter peccet, probabiliter tamen non tenetur fructus restituere.
- VIII. Num similis attentio, & intentio requiratur in auditione Missa præcepta?
- IX. Probabiliter in virtute Obedientia præcipitur solum actus studiosus externus.

Pars II.

I. CERTUM est, horas studiose, & devote recitandas esse; tum quia hoc spectat ad orationem vocalem quamcumque, cum sit locutio facta Deo; tum etiam quia id præcipitur in cap. *Dolentes, de Celebratione missarum*; ubi dicitur: *Hac igitur, & similia sub pena suspensionis penitus inhibemus, districte præcipientes in virtute obedientia, ut divinum officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent pariter, & devote.* Ut autem studiose recitetur, requiritur primo, ut nihil omitatur; Secundo, ut sine interruptione recitetur: Ut autem recitetur devote, requiritur attentio simul, & intentio.

II. Quæritur nunc primo; Qualis pronuntiatio requiritur, ut studiose officium recitetur?

Respondeo, primo requiri pronuntiationem vocalem exteriorem, per quam verba proferantur. Utrum autem pronuncians debeat posse seipsum audire, si absit strepitus exterior? Negat probabiliter Azor. cum Bonnac. punct. 2., quorum doctrinam admittit Filliuc. solum pro scrupulosis. Et ratio est, quia Ecclesia id non præcipit; aliter surdastri deberent vociferari. Verum communiter apud Dian. part. 2. tract. 12. resol. 2. cum Reginald., & Suar. docent, quod vox debeat esse audibilis saltem ab ipso orante; quia de ratione orationis vocalis est, ut voce proferatur, & consequenter ut possit audiri, quia vox essentialiter est sonus, & sonus est ex natura sua audibilis. Notat tamen Suar., quod phylice loquendo vix formari possit vox, quæ ab ipso loquente audiri non possit seclusis impedimentis.

III. Secundo, quando recitas cum socio, debes ita pronuciare, ut possis a socio audiri, eumque vicissim audire. Ratio est, quia aliter non com-

G mu.

municas cum ea parte, quæ a socio recitatur. Quamvis Sæ putet, quod non tenearis supplere ea, quæ per accidens non audisti, nisi forte sis surdus; tunc enim non per accidens, sed per se fuit, quod non audires. Hinc sequitur etiam, quod tenearis attendere ad ea, quæ socius profert; aliter cum illo non comunicas in recitatione.

IV. Tertio, pronunciatio debet esse integra sine mutilatione verborum, sine synopa, sine præcipitancia; Et si recitas cum socio, non poteris ita festinanter recitare, ut nondum expletis ab illo versiculis, tu incipias: Quare si hoc fiat in notabili quantitate, peccatur mortaliter; ut communiter Doctores docent; Si vero in parva quantitate, solum venialiter; Si demum involuntarie propter inadvertentiam, vel inveteratam consuetudinem, quæ corrigi sine magna difficultate non potest, vel ob justam festinationem, vel ob linguæ balbutiem, nullum erit peccatum, ut docent Less., & Pal. Notat etiam Dian. part. 2. tract. 12. resol. 32. ex Filliuc., & Azor., quod si cum notabili abscissione verborum perseverat adhuc sensus, & significatio illorum, non videatur violari præceptum in re gravi; Unde sic recitans non teneretur officium repetere, si mutilando verba sensum verborum notabiliter non variaret, aut corrumperet; Et idem dicas, si officium recitetur cum aliquo socio, qui propter festinationem ita abscindit verba notabiliter, ut tamen sensum verborum notabiliter non corrumpat.

V. Quarto, pronunciatio cujuslibet horæ debet esse continuata: Quod si notabili tempore interromperetur sine iusta causa, putant Sæ, Navar., Medin., Azor, quod peccetur graviter; non secus ac graviter peccatur, si celebratio missæ sine causa interrum-

patur; Et ratio est, tum quia non videtur moraliter continuari officium, quando longa est interruptio; tum etiam quia in Concil. Tolet. VII. sub pœna excommunicationis cavetur, ne quis divina officia interrumpat. Verum communius cum Filliuc., & Bonac. docent, quod si notabili tempore sine causa interrumpatur non solum hora, sed etiam Psalmus, peccetur dumtaxat venialiter, & si cum causa, ne venialiter quidem. Ratio est, quia de substantia præcepti recitandi officium non videtur esse continuatio; cum preces interruptæ suam habeant significationem, quæ totum officium integrare possunt. Nec est eadem ratio de missa, aut de formis Sacramentorum; quia integra missa habet representare mysteria sua, quæ non sufficienter representantur, si notabiliter missa interrumpatur. Et eodem modo formæ Sacramentorum propter practicam verborum significationem requirunt continuationem moralem, quam non requirit officium. Ad id, quod additur de Concil. Tolet. Respondetur, pœnam excommunicationis imponi contra interruptentes sacrificium missæ; cum loquatur ille textus de Sacerdote celebrante, vel si loquitur de divinis officiis, intelligendus est de illa interruptione, quæ fit animo non persolvendi ea, quæ supersunt recitanda, ut putat Bonac.

Notandum tamen primo, consilium esse, quod quando interruptio est longa, tunc ab initio repetatur saltem Psalmus. Secundo, divisionem matutini a laudibus non ferre interruptionem divini officii; unde privatim fieri potest etiam sine causa, ut docet Dian. part. 5. tract. 14. resol. 48. ex Sanch., Bonac., Filliuc. Nec est opus absolvere Matutinum addendo in fine orationem, nisi in nocte Natalis Domini, juxta Sententiam Sanchez contra Suarium t. 2. de Relig. lib.

lib. 4. cap. 6. num. 12. Nec oportet incipere laudes una cum Pater, & Ave, ut putat Gavant. contra eundem Suarium; quia de his nulla extat rubrica. Tertio probabile est, singulos nocturnos posse separatim dici, saltem intra trium horarum spatium, quia sic antiquitus fiebat juxta nonnullos.

Quinto, recitari debent Horæ ordine suo; quamvis non nisi veniale sit ordinem horarum invertere; & si causa subsit, ne veniale quidem: Verbi gratia, si velis cum amico, vel in Choro recitare posteriores horas, antequam recitaveris priores; vel si non habendo præ manibus officium, recites psalmos in diurno, dilatis lectionibus. Notat tamen Vasq. apud Dian. resol. 16. esse mortale sæpius sine causa invertere ordinem officii, quia nimis derogaretur ordini, & consuetudini Ecclesiæ. Sed opinio contraria est communior, & probabilior. Idem dicas, si missa celebretur ante recitationem matutini; quamvis enim olim putarint Bellarm., Azor., Reginald., & alii id esse mortale; communiter tamen nunc docent esse tantum veniale, si sine causa fiat; quia ea consuetudo non adeo stricte nunc est recepta.

VI. Quæritur secundo; Quænam attentio, & intentio requiratur ad horas devote recitandas, prout præcipitur in virtute Sanctæ Obedientiæ in laud. cap. *Dolentes*?

Respondeo, circa intentionem nos diximus quæst. 1. art. 4. requiri intentionem ponendi opus injunctum; quia præcepta impleri debent humano modo: Unde non satisfacit præcepto, qui recitat horas in somno, aut ebrietate, aut animo addiscendi tantum. Addidimus loc. cit. requiri quidem intentionem ponendi opus præceptum, non tamen intentionem satisfaciendi per tale opus præcepto;

Immo si quis recitet officium animo non satisfaciendi præcepto per talem recitationem, adhuc probabiliter satisfacit, ut docet Suar., Vasq. contra Navar., Azor., & alios; quia vere ponit id, ad quod obligatur.

Circa attentionem vero, Navar., Sylvest., Con. quæst. 83. de Sacram. nullam attentionem internam requirunt aut ad Deum, aut ad sensum verborum, sed putant satis esse attentionem externam, integre proferendo verba, supposito animo orandi, & vacandi Deo: Hæc autem attentio externa importat solum exclusionem omnis alterius actionis impossibilis cum attentione interna, (qualis esset, verbi gratia, recitando horas legere epistolas, scribere, pingere, &c.) quamvis animo distraharis voluntarie: Quam sententiam non putant improbabilem Laym., Less., & alii apud Dian. part. 1. tract. 12. resol. 2.; quia Ecclesia non judicat de internis, atque adeo non præcipit actus internos.

Verum communiter Doctores aliquam attentionem internam saltem virtuales requirunt, quæ importat aliquam confusam attentionem ad Deum, vel ad sensum verborum. Ratio est, quia sine attentione ulla interna non subsistit oratio graviter præcepta; Unde sicuti præcipiendo confessionem Sacramentalem Ecclesia præcipit indirecte etiam actus internos ad illam requisitos, ita præcipiendo orationem vocalem, præcipit etiam attentionem internam, sine qua illa non subsistit. Satis autem est attentio interna virtualis, quæ habetur quoties attentio actualis non revocatur vel expresse, vel tacite per distractionem voluntariam, aut per actionem cum attentione interna impossibilem, ut est lectio, scriptio, &c. Si vero actio externa non notabiliter impediatur attentionem internam, ut

est actio abluendi manus, induendi se, &c., erit tantum veniale sine causa tales actiones cum officio conjungere: Unde sequitur, ad devotam recitationem officii sufficere, si in genere intendas recitare officium modo consueto, & animo laudandi Deum, aut satisfaciendi proprio muneri, & deinde non admittas voluntarie mentis evagationes, nec occuperis in actionibus impediendis attentionem internam ad Deum, vel ad sensum verborum.

VII. Quod si sponte distractus nullam habeas debitam attentionem, non solum peccasti graviter, sed etiam juxta communiorem, & probabilior sententiam teneris horas repetere, & restituere fructus beneficii, quia non implesti praeceptum orandi devote. Quamvis nonnulli apud Dian. part. 1. tract. 12. resol. 13. probabiliter putent, quod licet graviter peccaveris, non teneris tamen restituere fructus beneficii; tum quia substantiam operis praecepti implevisti, licet solum absque circumstantia devotionis; tum etiam quia duplex datur praeceptum recitandi officium, ut notat Cajet., alterum ortum ex antiqua consuetudine recitandi illud simpliciter; alterum vero latum in cap. *Dolentes* citato recitandi devote, & cum attentione; poena autem restituendi fructus beneficii imposita est contra omittentes divinum officium, atque adeo contra violantes primum praeceptum; qui autem voluntarie distrahitur, quamvis violet secundum praeceptum recitando male, non violat primum; quia vere officium recitavit; ergo non tenetur restituere.

VIII. Quod diximus de attentione in recitatione officii, dicendum de attentione in auditione missae. Communiter enim docent requiri attentionem internam, saltem virtuales ad Deum, vel ad actiones ipsas Sacrifi-

cii; unde qui voluntarie distrahitur, peccat graviter, & aliam missam tenetur audire, quia oratio sine ulla interna attentione non est oratio. Verum Dian. loc. cit. cum Con. Laym., Lessi. putat pariter non esse improbable, satisfacere etiam praecepto audiendi missam, qui voluntarie distrahitur, verbi gratia speculando, vel versando mente negotia, immo etiam cogitando turpia; dummodo non exerceat actionem ullam incompossibilem cum attentione interna, videlicet confabulando, ridendo, legendo ea, quae devotionem non excitant, &c. Ratio est, quia Ecclesia non praecipit, nisi actum externum religionis, cum non possit praecipere actus mere internos, quos cognoscere, & judicare non potest; atqui tam auditio missae, quam recitatio officii, si fiant cum debita reverentia externa, humano, & religioso modo, sunt actus religionis externi, etiam si mens voluntarie distrahat; ergo per hujusmodi externas actiones praecepto Ecclesiae satisficit.

IX. Addit Con. quaest. 86. de Sacram. art. 6., quod in cap. *Dolentes*, ubi praecipitur in virtute obedientiae, ut officium studiose, & devote recitetur, solum praecipitur actus studiosus externus, ita ut exterius non peccetur contra religionem, ut patet ex contextu; quia ibi agitur contra illos, qui in divino officio fabulantur cum saecularibus. Omnes tamen Doctores conveniunt, quod saltem venialiter peccet, qui Deum alloquitur in recitatione officii, & auditione missae cum distractione voluntaria; nam ea saltem levis est irreverentia.